

AanZet **+16**

De doop

'Waarom ben ik gedoopt?'



verbindt jongeren



Gereformeerde Gemeenten

AanZet

AanZet is het +16 werkmateriaal van de Jeugdbond voor jongeren en jeugdverenigingen van de Gereformeerde Gemeenten.

Kijk voor meer informatie op jbgg.nl/+16/aanzet

Redactie

Bartjan Boer, Corine Bravenboer-Bosland,
Henri Keurhorst, Aline van de Maat (voorzitter),
Dirk-Jan Nijsink (eindredactie), Frank van Putten,
Klazine Tuinier

Vormgeving en druk

Verloop drukkerij, Alblasserdam



Gereformeerde Gemeenten

Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten

Postbus 79

3440 AB WOERDEN

903480 489948

www.jbgg.nl

Inhoudsopgave

| | |
|---|----|
| Inleiding | 4 |
| Hoofdstuk 1 Het teken van de doop | 5 |
| Hoofdstuk 2 De waarde van de doop | 7 |
| Hoofdstuk 3 De kinderdoop | 10 |
| Hoofdstuk 4 Verwerking | 12 |

Inleiding

Gedoopt!

‘Waarom ben ik gedoopt?’ Heb je die vraag wel eens aan je vader of moeder gesteld? Het laten dopen van kinderen is een bewuste keuze. Veel mensen zijn ongedoopt. Anderen zijn gedoopt, maar sommige als volwassene, anderen als kind. Gedoopt zijn is niet vanzelfsprekend. Laten dopen ook niet. Het doopformulier geeft aan dat de doop niet uit gewoonte mag gebeuren. Toch lijkt het wel de praktijk te zijn. Veel jongeren kunnen niet uitleggen waarom ze gedoopt zijn. Anderen geven aan dat ze het hun ouders kwalijk nemen dat ze gedoopt zijn, omdat ze daar zelf als kind geen invloed op hadden. Het is goed om hierover na te denken. Door je te laten dopen hebben je ouders je een groot voorrecht gegeven. Maar bij dat grote voorrecht hoort ook een grote verantwoordelijkheid. Elke doopdienst opnieuw word je eraan herinnerd.

In deze schets komt eerst het teken van de doop aan de orde en daarna de betekenis van de doop. In het laatste hoofdstuk gaat het over de waarde van de kinderdoop.

Themapakket

Download nu het totale themapakket dat bij deze AanZet hoort:

- Schets
- Verwerking
- Presentatie

Ga naar: jbgg.nl/+16/aanzet

Het teken van de doop

Inleiding

Dopen gebeurt met water. Al in één van de oudste geschriften uit de vroege kerk waar over de doop gesproken wordt (de Didache uit 100-150 na Chr.), is dat gebruikelijk. Het mooiste is als er gedoopt wordt in stromend (levend) water. Water heeft een symbolische betekenis. Het staat symbool voor dood en leven. Onder het water is de dood en boven het water is het leven. Wanneer iemand onder water wordt gehouden, dan staat dit symbool voor sterven. Wanneer iemand boven water komt, staat dit symbool voor opstaan. Het stromende water wijst dan ook op het wegspoelen en afwassen van de zonden. Tegelijk is de manier waarop de doop bediend wordt, niet het belangrijkste. Het moet met water gebeuren, verder is de manier afhankelijk van de situatie. Het is mooier als het met levend water door onderdompeling gebeurt, maar als dat praktisch niet mogelijk is, dan is het prima om met stilstaand water te dopen door besprenging. Drie keer onderdompelen of drie keer besprengen is ook mooier dan één keer, maar ook dat is een bijzaak.

Sterven en opstaan

In Romeinen 6 spreekt Paulus over het met Christus begraven zijn door de doop in de dood. De doop wijst op het deel hebben aan de dood en opstanding van Christus. Een ware christen is met Christus gestorven en zal met Christus leven. Deze waarde van de doop komt duidelijk naar voren in de doop door onderdompeling. Wanneer iemand in de eerste eeuwen overging van het heidendom naar het christendom werd hij gedoopt door hem onder te dompelen. Met het onder water gaan nam hij afscheid van zijn oude, heidense leven en met het naar boven komen, stond hij op in een nieuw, christelijk leven. Dopen gebeurde dan ook niet zomaar. Een lange en intensieve periode van catechisatie en onderwijs ging aan de doop vooraf. Wanneer dan iemand met mond en hart zijn geloof in de drie-enige God beleed (vaak door het opzeggen van de twaalf artikelen), kreeg hij toestemming om gedoopt te worden. De doop gaf hem ook de toegang tot het Heilig Avondmaal. (Ongedoopten mochten in de vroege kerk niet bij de bediening van het avondmaal aanwezig zijn, ze gingen dan de kerk uit.) In de paasnacht werd vervolgens de doop bediend. Daarmee kreeg de doop nog een sterkere symbolische lading: de paasnacht is ook de nacht

van de dood en opstanding van Christus, waar de doop een teken van is. Op Pasen werd ook het Avondmaal bediend en mocht een gedoopte aangaan aan het Avondmaal.

Van heiden naar christen

In de vroege kerk betekende het gedoopt worden vaak de overgang van heidendom naar christendom. Het was een keuze die in de tijd van vervolgingen de dood tot gevolg kon hebben. Al snel komt dan de kinderdoop op. Wanneer immers christelijke ouders, die gedoopt zijn, hun kind laten dopen, markeert de doop niet meer de bekering en overgang van het heidendom naar het christendom. Het kind wordt binnen het verbond geboren. Het is te vergelijken met de besnijdenis. Toen Abram de opdracht kreeg om zich te besnijden, werden alle mannen besneden (Genesis 17:9-14). Dat betekent echter niet dat besnijdenis iets is voor volwassenen, die hun keuze voor de Heere maken. De besnijdenis is geen teken van een keuze, maar een teken van Gods verbond. Wanneer de besnijdenis is ingevoerd, worden vervolgens alle jongens op de achtste dag na de geboorte besneden. Zo is het ook gegaan met de doop. Bij de eerste generatie christenen is de doop teken van het verbond en markeert het tegelijk de overgang van heidendom naar christendom. Bij de tweede generatie christenen is de doop teken van het verbond, maar niet meer van de overgang van het heidendom naar het christendom.

De waarde van de doop

Inleiding

Wat is de waarde van de doop? In de doop staat de dood en opstanding van Christus centraal. Het gaat niet om het onderstrepen of markeren van een bijzondere keuze of situatie in je leven. De doop heeft een andere betekenis. De doop maakt scheiding. Maar welke scheiding maakt de doop? Tussen bekeerd en onbekeerd? Tussen verbondskind en niet-verbondskind? Tussen kerk en wereld? In het gebed van het doopsformulier wordt het water van de doop vergeleken met de zondvloed en met de Rode Zee. Ook daar maakte water scheiding.

Zondvloed

Het water van de zondvloed maakte scheiding tussen de zondige mensen en Noach en zijn gezin. Honderdtwintig jaar had Noach gewaarschuwd en opgeroepen tot bekering. Al die tijd was het mogelijk om de ark binnen te gaan. Op Gods tijd ging Noach en zijn gezin de ark binnen. Toen deed de Heere de deur dicht. De goddeloze wereld kwam onder water te staan en alle mensen, die niet in de ark waren, kwamen om. Maar Noach en zijn gezin bleven bewaard. De ark laat Gods bijzondere zorg zien. Maar heeft de ark Noach en zijn gezin veranderd? Niet lang na de zondvloed wordt Noach dronken en zijn zoon Cham bespot hem. Noach en zijn gezin zijn zondige mensen gebleven.

Rode Zee

Het water van de Rode Zee maakte scheiding tussen de Egyptenaren en de Israëlieten met alle anderen, die uit Egypte waren getrokken. Door de Heere was Israël uit Egypte bevrijd, maar een nieuwe slavernij dreigde. Farao wilde met zijn legers het verzwakte volk terughalen naar Egypte. Hij had spijt van zijn toezegging om het volk te laten gaan. Maar de Heere zorgt voor Zijn volk. Hij maakt een pad door de Rode Zee. De muren van water waren de redding voor de Israëlieten. Toen het volk aan de overkant was, stortten de muren in. Ze waren de ondergang van de Egyptenaren. Maar heeft het pad door de Rode Zee de Israëlieten met alle anderen veranderd? Het volk blijft mopperen op de Heere en velen sterven door hun zonden in de woestijn. Het volk blijft bestaan uit zondige mensen, die de Heere meestal niet nodig hebben. Paulus verwijst

naar deze gebeurtenis in 1 Korinthe 10:1-5. Allen zijn gedoopt in de wolk en de zee, maar het grootste deel is toch in de woestijn omgekomen vanwege hun zonden tegen God.

Gods bijzondere zorg

Uit deze beide beelden kunnen we afleiden dat de doop een teken is van Gods bijzondere zorg. Het laat zien dat God trouw is aan Zijn opdracht en belofte. De Heere laat Noach niet in de steek en het volk Israël niet. Om dat nog eens te onderstrepen geeft de Heere ook tekenen: de regenboog en de wolk- en vuurkolom. Hiermee laat de Heere zien dat deze redding niet een eenmalige uitzondering was, maar dat de mensen altijd mogen zien dat de Heere op deze manier zorgt. Hij is de God van de regenboog en de God van de wolk- en vuurkolom. Deze redding door de Heere doet ook een oproep aan het volk. Noach en zijn kinderen zijn door God gespaard. Het is dan niet minder dan vanzelfsprekend dat ze voor de Heere gaan leven. Hetzelfde geldt voor de Israëlieten. Zouden zij hun Redder dan niet dienen? Dat is toch vanzelfsprekend? De praktijk wijst wel anders uit. Toch blijft het appel op het hart van het volk staan. Het is ook de oproep van de Tien Geboden: 'Ik ben de HEERE, Uw God, Die u uit Egypteland uitgeleid heb. Gij zult...' Dat zijn de twee kanten van het teken van de doop. Je kunt ook zeggen van de twee kanten van het verbond. God belooft Zijn trouw en zegen, God eist onze bekering en gehoorzaamheid. Slechts een paar dagen na de zondvloed hebben Noach en Cham het genadeverbond verbroken. Hetzelfde geldt voor het volk Israël. De Heere is wel gewillig, maar het volk is verschrikkelijk onwillig. Dat maakt het gewicht van de zonden groot. De Heere had Noach en Israël uit de hele wereld uitgekozen om Zijn volk te zijn. Wat een voorrecht! Je kunt je wel voorstellen hoe de Heere tegen de zonden van Noach en Israël aankijkt. Van anderen kun je het verwachten, maar van hen?

Spanningsveld

Uit deze beide geschiedenissen is het spanningsveld rondom de doop te zien. De Heere wil de God van alle gedoopten zijn. Hij zegt als het ware: door het water van de doop heb Ik je apart gezet, zoals Noach en zijn familie apart zijn gezet van de zondige wereld en zoals Israël apart is gezet van Egypte. De Heere heeft recht op de gedoopten. Ze zijn kinderen van Zijn verbond. Tegelijk houden wij dit verbond nog geen dag. Daarom maakt de doop je niet zalig, maar bekering en geloof. Wanneer we worden wedergeboren geeft God, door de Heilige Geest ons bekering en geloof. Zo geeft Hij wat Hij van ons eist. De Heere wil daarom dat je teruggaat naar de God van je doop, zoals Israël een beroep deed op het feit dat God hen uit Egypte had geleid. Maar de doop is ook een grote bemoediging. Het laat zien wie de Heere is. Hij laat Zijn volk nooit in de steek. Hij had Zijn Naam aan het volk Israël verbonden en daarom zal het volk

Israël in Kanaän komen. Zo zorgt Hij voor Zijn volk. Tegelijk zijn niet alle Israëlieten persoonlijk in Kanaän gekomen. Dat lag niet aan de Heere, maar aan de ontrouw, opstandigheid en zondigheid van de Israëlieten. Ze vertrouwden niet op de Heere, maar mopperden. Alleen zij die de Heere vertrouwden met heel hun hart kwamen in Kanaän en komen in het hemelse Kanaän. De doop wijst je op de trouw van de Heere en op je eigen ontrouw. De doop laat je zien dat het bloed van de Heere Jezus schoonmaakt van het vuil van de zonde. De doop zegt je: zoek het niet bij jezelf, maar zoek het bij de Heere.

De kinderdoop

Inleiding

De overgang van volwassendoop naar kinderdoop is al genoemd. Toch is het belangrijk om hier nog wat beter bij stil te staan. De volwassendoop en ook het overdopen zijn actueel. Waarom is de kinderdoop eigenlijk zo belangrijk?

Van besnijdenis naar doop

In de kinderdoop wordt de lijn met de besnijdenis doorgetrokken. Zoals het hele huis van Abraham besneden werd - inclusief de kinderen en de slaven - als teken van het verbond (Genesis 17:9-14), zo wordt de hele gemeente gedoopt. Het verbond van de Heere met Abraham is niet veranderd, alleen verbreed: van één volk (Israël) naar alle plaatsen waar de Heere gediend wordt. In het verbond met de Heere wordt niemand uitgesloten, zelfs de allerkleinste kinderen niet. Het teken is veranderd van besnijdenis naar doop. Met de komst van Christus is er een einde gekomen aan het vloeien van bloed bij de sacramenten. Maar het teken heeft dezelfde betekenis. Een duidelijk voorbeeld hiervan is Cornelius. Hij was als heiden met de godsdienst van de joden verbonden. Wanneer hij tot geloof in de Heere Jezus komt, wordt hij niet besneden, maar gedoopt (Handelingen 10:47).

Achter de volwassendoop gaat (vaak) een heel andere visie op de verhouding tussen het Oude en Nieuwe Testament schuil. In Christus is er een nieuw verbond en daarmee is het verbond met Abraham voorbij. Ze maken een onderscheid of zelfs een scheiding tussen de mensen voor en na Christus.

Kind en gezin

Bij baptisten behoren kinderen en jongeren officieel niet tot de gemeente. Vaak kennen ze iets als het 'opdragen' van kinderen, maar daarmee behoort het kind nog niet officieel tot de gemeente. Dat gebeurt pas bij de volwassendoop. In de Bijbel horen kinderen er helemaal bij, vanaf de geboorte. De Heere Jezus roept zelfs de allerkleinsten bij zich (Markus 10:13-16 en Lukas 18:15). Ieder die onder de invloedssfeer van het Woord van God leeft, behoort bij het verbond, waarvan de doop een teken is. Regelmatig lezen we in de Bijbel dat iemand 'met zijn huis', dat betekent 'met zijn gezin en personeel' gedoopt wordt. Hier wordt niet letterlijk gesproken over het dopen van kinderen, maar het is

moeilijk aan te nemen dat de kinderen niet werden gedoopt. Dit blijkt ook uit het feit dat bij andere situaties – waar mensen alleen of in een grote groep gedoopt worden - gesproken wordt over het dopen, zonder ‘met zijn huis’ (bijv. Handelingen 2: 41 en 8: 36). Uit de vroege kerk zijn een aantal getuigenissen uit het begin van de derde eeuw dat kinderen gedoopt worden. Dat wordt op een manier verteld waaruit is af te leiden dat het de gangbare praktijk is.

In de kinderdoop wordt de eenheid tussen het Oude en Nieuwe Testament benadrukt. Het verbond tussen de Heere en Abraham gaat door. Het teken is wel veranderd, maar de zaak niet. Daarom wordt in het doopformulier ook gezegd: ‘om ons en ons zaad Zijn verbond te verzegelen’. Juist de kinderdoop wijst op de grote ruimte van Gods verbond en tegelijk op de grote verantwoordelijkheid. De doop is een appel en een oproep om je te bekeren. De Heere is gewillig en getrouw. Bekeer je en leef.

Verwerking

Introductieopdracht “Wat betekent jouw doop?”

Doel: jongeren bewust maken van de betekenis van de doop in hun eigen leven

1. Deel aan alle jongeren papier en pen uit.
2. Laat iedereen (in stilte) een antwoord opschrijven bij de volgende vragen:
 - o Wat is de betekenis van de doop?
 - o Wat doe je daar persoonlijk mee?
3. Bespreek de ‘resultaten’ nog niet, maar vraag de jongeren om dit in hun achterhoofd te houden bij de inleiding. De antwoorden kunnen wel worden meegenomen bij de verwerkingsopdrachten.

Verwerkingsopdracht “De doop: teken van het verbond”

Doel: jongeren staan stil bij de doop als verbondsteken

1. Hang twee grote vellen op. Schrijf op het ene vel “God” en op het andere vel “de mens”.
2. Verdeel de jongeren in groepjes van circa 4 personen. Geef ieder groepje één onderwerp: God of de mens. Zorg dat dit ongeveer gelijk verdeeld is.
3. Vraag de jongeren om in hun groepje het volgende uit te werken:
 - o Wat zijn Gods beloften in het verbond? Waar verplicht God Zich toe in dit verbond?
 - of
 - o Wat zijn de plichten van de mens in het verbond? Wat vraagt God van de mens?Geef daarbij de volgende Bijbelgedeelten mee als suggestie: Genesis 17:1-14, Handelingen 2:14-47, Handelingen 8:26-40. Uiteraard kunnen de jongeren zelf ook andere Bijbelgedeelten erbij betrekken.
4. Laat de jongeren per groepje een aantal steekwoorden op het vel plaatsen, die weergeven wat zij hebben gevonden.
5. Bespreek de resultaten plenair. Wat zegt dit over het voorrecht en de verplichting van de doop?

Creatieve verwerkingsopdracht

Doel: kernaspecten van de doop omzetten in eigen woorden en/of beelden

1. Leg de jongeren uit wat de bedoeling is: de (betekenis van de) doop in eigen woorden of beelden zichtbaar maken en dichtbij brengen. Zij mogen zelf kiezen op welke creatieve manier ze dat doen: bijvoorbeeld door het maken van een lied, gedicht of poster. Het is de bedoeling dat ze dit doen aan de hand van de Bijbel en in ieder geval één Bijbeltekst heel duidelijk laten terugkomen.
2. Laat de jongeren zich verdelen in groepjes (maximaal 6 personen per groepje). Het is de bedoeling dat er per groepje één 'eindproduct' wordt gemaakt. Hierbij is het geen probleem als verschillende groepjes voor dezelfde verwerkingsvorm kiezen.
3. Laat ieder groepje plenair presenteren wat zij hebben gemaakt. Het is belangrijk dat ze hierbij ook laten zien welke Bijbeltekst(en) terugkomen.
4. Bespreek samen of met deze 'eindproducten' de belangrijkste thema's rond de doop zichtbaar zijn geworden. Mogelijke vragen:
 - o Zijn er aspecten van de doop die je extra opvielen toen je aan de slag ging met het maken van je lied / gedicht / poster?
 - o Wat zie je bij de andere groepjes wat je zelf nog niet zo helder had? Wat kan je daarmee?

Verwerkingsopdracht: Bijbelstudie

Doel: bestuderen wat de Bijbel en het doopformulier over de doop zeggen

De Bijbelstudie en de studie van het doopformulier kunnen los van elkaar worden gedaan, maar zijn in principe aan elkaar verbonden. Door beide stukken door te nemen wordt ook de verbinding tussen het doopformulier en de Bijbel zichtbaar.

Handelingen 2:14-47 (vooral vers 37-47)

1. Zijn er woorden of zinnen die je niet goed begrijpt in dit stukje? Probeer samen de betekenis hiervan te achterhalen.
2. Wat zegt dit Bijbelgedeelte over de doop? Let bijvoorbeeld op vers 38-39 en vers 47.
3. Wat zegt dit Bijbelgedeelte jou persoonlijk?
4. Wat gebeurt er in dit Bijbelgedeelte met de mensen die gedoopt zijn? (Hoe) kan je dat nu terugzien in je eigen leven en het leven van andere gedoopte mensen?

Doopformulier

1. Zijn er woorden of zinnen die je niet goed begrijpt in het doopformulier? Probeer samen de betekenis hiervan te achterhalen.
2. Let op het stukje voorafgaand aan het gebed. Hier staat beschreven waar we voor bidden bij de doop: dat de doop wordt bediend “tot Zijn eer, tot onze troost en tot stichting van de gemeente”. Wat betekent dit?

| Doopformulier | Betekenis |
|-------------------------------|--|
| Tot Zijn eer | <i>Waarom is de doop tot Gods eer?</i> |
| Tot onze troost | <i>Hoe kan de doop ons troosten?</i> |
| Tot stichting van de gemeente | <i>Hoe sticht de doop de gemeente?</i> |

3. Vergelijk de ingevulde tabel met Handelingen 2:14-47. Hoe zie je in dat Bijbelgedeelte dat de doop tot Gods eer, tot onze troost en tot stichting van de gemeente is?

VERbindt jongEREN

T (0348) 489948 E info@jbgg.nl I www.jbgg.nl

Bezoekadres Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden Postadres Postbus 79, 3440 AB Woerden